

POSTANOWIENIE

8 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 8 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie ze skargi P. spółki akcyjnej w W.

przeciwko C.B.

o uchylenie wyroku sądu polubownego,

na skutek skargi kasacyjnej P. spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 14 czerwca 2023 r., VII AGa 1417/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od skarżącej na rzecz C.B. kwotę 1200 zł (tysiąc dwieście złotych) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego - z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 14 czerwca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie w punkcie pierwszym (I) oddalił skargę pozwanego P. spółki akcyjnej z siedzibą w W. o uchylenie wyroku sądu polubownego – Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie z 13 lipca 2022 r., w którym Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda C.B. łączną kwotę 7.371,34 USD wraz z ustawowymi odsetkami

za opóźnienie liczonymi od dnia 6 marca 2020 r. do dnia zapłaty, na którą to kwotę składają się: a) kwota 5.722,22 USD tytułem odsetek naliczonych od kwoty głównej pożyczki udzielonej w dniu 14 maja 2013 roku, oraz b) kwota 1.649,12 USD tytułem skapitalizowanych odsetek za opóźnienie w płatności, oraz orzekł o kosztach postępowania; w punkcie drugim (II) Sąd Apelacyjny zasądził od pozwanego na rzecz powoda bliżej określoną kwotę tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł pozwany. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Skarżący podniósł, że w sprawie występują następujące istotne zagadnienia prawne:

1) Czy strony umowy przelewu wierzytelności o skutku wyłącznie rozporządzającym mogą w ramach swobody umów wyłączyć zasadę kauzalności przelewu wierzytelności i uniezależnić ważność czynności rozporządzającej wierzytelnością od istnienia zobowiązania do dokonania takiego rozporządzenia?

2) Czy stwierdzenie przez sąd polubowny dopuszczalności zawarcia umowy naruszającej przepisy bezwzględnie obowiązujące stanowi samodzielną przesłankę stwierdzenia, że wyrok sądu polubownego narusza klauzulę porządku publicznego, w sytuacji, gdy miało to istotny wpływ na wynik sprawy?

3) Czy stwierdzenie przez sąd polubowny, że przelew wierzytelności może następować w wykonaniu niedookreślonych rozliczeń stron przelewu oraz podmiotów powiązanych ze stronami przelewu, które to rozliczenia hipotetycznie mogą występować w danych stosunkach gospodarczych lub grupach kapitałowych jest stwierdzeniem arbitralnym, jako oderwanym od twierdzeń strony, zgłaszanych przez stronę dowodów, a w konsekwencji od stanu faktycznego sprawy i opartym na własnej hipotezie sądu polubownego i stanowi naruszenie klauzuli porządku publicznego?

4) Czy uzupełnienie przez sąd polubowny z własnej inicjatywy stanu faktycznego sprawy na korzyść jednej ze stron, innego niż stanowisko tej strony, a więc na poparcie którego strona nie formułowała twierdzeń na poparcie roszczenia, stanowi naruszenie zasad kontradyktoryjności, bezstronności, równego

traktowania stron i autonomii woli stron umowy, i stanowi naruszenie klauzuli porządku publicznego?

3. Powód wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

5. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno,

przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. postanowienia SN z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13 oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15 oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym (zob. postanowienia SN z 26 października 2021 r., I CSK 266/21 oraz z 30 czerwca 2021 r., III CSK 53/21).

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

7. Skarżący nie sformułował prawidłowo istotnych zagadnień prawnych mających stanowić przesłanki kasacyjne w sprawie. Przede wszystkim w sformułowanych zagadnieniach zostały zawarte określone założenia faktyczne, które nie mają oparcia w ustaleniach poczynionych w sprawie. W pierwszym ze sformułowanych zagadnień prawnych skarżący stawia kwestię, czy strony umowy przelewu wierzytelności mogą wyłączyć regułę kauzalności przelewu. W drugim zagadnieniu skarżący zakłada natomiast – jako konsekwencję założeń zagadnienia pierwszego – „stwierdzenie przez sąd polubowny dopuszczalności

zawarcia umowy naruszającej przepisy bezwzględnie obowiązujące”. Z kolei trzecie zagadnienie skarżący opiera na stanie faktycznym, w którym przelew wierzytelności ma następować „w wykonaniu niedookreślonych rozliczeń stron umowy przelewu”. Przytoczone założenia faktyczne nie znajdują oparcia w materiale sprawy. Nie wynika z niego, że sąd polubowny wyłączył regułę kauzalności przelewu wierzytelności i dopuścił konstrukcję przelewu jako czynności w wykonaniu niedookreślonych rozliczeń, co miałoby stanowić naruszenie przepisów bezwzględnie obowiązujących. Sąd polubowny uznał bowiem, że powód wykazał istnienie kauzy (pkt 57 uzasadnienia). Tak też ocenił ustalenia sądu polubownego Sąd Apelacyjny, stwierdzając, że „Powód wykazał istnienie kauzy nawet, gdyby przyjąć, iż był on zobowiązany do wykazania dalece skonkretyzowanej kauzy. Sąd Arbitrażowy, w zaskarżonym Wyroku, nie przyjął zatem istnienia dodatkowej, nie przewidzianej przepisami prawa czynności abstrakcyjnej. Wręcz przeciwnie Sąd ten zbadał i ustalił istnienie kauzy czemu dał wyraz w pisemnych motywach uzasadnienia przywołując dowody przeprowadzone w postępowaniu” (s. 11 uzasadnienia). W tej sytuacji Sąd Najwyższy nie mógłby udzielić odpowiedzi na tak postawione pytania, gdyż udzielone odpowiedzi odbiegałyby od ustaleń faktycznych poczynionych w niniejszej sprawie. Natomiast Sąd Najwyższy nie może dokonywać korekty ustaleń stanu faktycznego w kierunku zgodnym z twierdzeniami skarżącego, gdyż nie jest to dopuszczalne w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 k.p.c.). Sąd Najwyższy jest sądem prawa, a nie sądem faktu, i nie dokonuje kontroli prawidłowości oceny dowodów przeprowadzonej przez sąd drugiej instancji, jak również kontroli prawidłowości dokonanych ustaleń faktycznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2011 r., III CSK 72/10). Sąd Najwyższy jest tym samym związany ustaleniami faktycznymi dokonanyymi przez sąd powszechny.

8. Z kolei w czwartym zagadnieniu prawnym skarżący w istocie formułuje zarzut „uzupełnienia przez sąd polubowny z własnej inicjatywy stanu faktycznego sprawy na korzyść jednej ze stron, innego niż stanowisko tej strony”. W rzeczywistości jednak zarzucane sądowi polubownemu ustalenia nie stanowią „uzupełnienia stanu faktycznego” lecz dokonaną przez sąd polubowny ocenę prawną oraz ocenę dowodów.

9. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

10. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

11. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 § 1¹ i § 3 k.p.c. oraz § 8 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(G.N.-J.)

r.g.